

Kao što se iz predloženih zadataka vidi, učenik treba da prođe kroz nekoliko faza da bi mogao postići i svladati vještinu pisanja. Polazi se od jednostavnog prepisivanja, preko vježbi sa supstitucijama i transformacijama sve do vođenih sastava.

U primjeni zadataka moramo se rukovoditi ovim načelima:¹

1. dati učenicima samo takve zadatke za koje smo sigurni da će ih obraditi;
2. uvijek treba unaprijed odrediti što želimo postići nekim zadatkom i znati što želimo ocijeniti;
3. pri ocjenjivanju zadataka treba postaviti određene kriterije koji će biti jedinstveni;
4. u svrhu objektivnog ocjenjivanja treba:
 - a) pročitati sve zadatke
 - b) podijeliti zadatke u skupine i odrediti kriterij ocjenjivanja.

Zaključak. Iz svega prije rečenog proizlazi da ćemo mnogo racionalnije iskoristiti vrijeme ako planiramo kraće pismene zadatke i ako ih pišemo jednom mjesečno. Takve zadatke treba obraditi najprije usmeno do te mjere da učenici ne trebaju razmišljati što će pisati, već kako će pisati.

Prednost je svakog pristupa uvježbavanju pismenog izraza dvojaka: učenici bolje svladavaju pisanje jer pišu češće, a imat će i više ocjena, kojih ionako nikada nije dovoljno.

Hoćemo li takve zadatke pisati u uobičajene školske zadaćnice to je od drugorazredne važnosti i prepušta se odluci nastavnika. U svakom slučaju neophodno je sačuvati pismene zadatke svih učenika u tekućoj školskoj godini da bismo mogli pratiti razvoj pojedinog učenika, a to će biti najlakše ako se zadaci pišu u posebne bilježnice.²

Jean-Philippe Durand

ŠKOLSKO DOPISIVANJE

Školsko je dopisivanje možda jedna od najvažnijih aktivnosti u nastavi stranog jezika. Bilo bi poželjno da ga svaki profesor jezika sam organizira u razredima gdje predaje. Znam da su obveze profesora koji predaju strani jezik u gimnazijama veoma velike.

Kako školsko dopisivanje može koristiti našim učenicima? Možda bismo mogli postaviti isto pitanje i na drugi način: zašto naši učenici uče živi jezik? Nije li učenje stranog jezika cilj sam po sebi?

Učenici uče strani jezik da bi se olakšale veze među narodima. Pružimo im, dakle, priliku da upotrijebe svoje znanje i dajmo im mogućnost da dođu u doticaj s mladim ljudima svojih godina koji govore strani jezik. Mislim da je moguće usmjeriti nastavu tako da učenici osjete da ne uče živi jezik samo zbog zadovoljstva da analiziraju literarne tekstove ili sprežu nepra-

¹ Dr D. Harris: Seminar za nastavnike engleskog jezika.

² Daljniji primjeri za pismene zadatke mogu se naći u slijedećim djelima:

L. A. Hill: *Outline Composition Book*, Oxford University Press, 1966.

L. A. Hill: *Free Composition Book*, Oxford University Press, 1966.

D. H. Spencer: *Guided Composition Exercises*, Longman 1967.

L. G. Alexander: *First Step to Guided Composition*, Longman, 1967.

L. G. Alexander: *Guided Composition in English Language Teaching*, Longman 1971.

Donn Byrne: »Developing Writing Skills«, ELT Documents 72/73.

vilne glagole, već ponajviše zbog toga da prošire svoju spoznaju. Treba omogućiti učenicima da osjete da im poznavanje stranog jezika može koristiti u proširivanju vidokruga i uspostavljanju veza, koje bi inače bilo nemoguće uspostaviti. No kako bi trebalo organizirati školsko dopisivanje? Naravno, ne postoji samo jedna metoda. Nastavnik ne smije smetnuti s uma postavljeni cilj: komunikacija s mladim strancima koji su iste dobi kao i naši učenici.

Jedna je od najvećih poteškoća: kako izbjeći zamor, koji najčešće i dovodi do neuspjeha u dopisivanju? Treba uvijek obnavljati zanimanje i pobuđivati motivaciju kod učenika. Koliko smo puta, puni dobrih namjera, pokušali organizirati školsko dopisivanje, ali ono je propalo poslije kratkog vremena jer nije bilo zanimanja ili kod naših učenika ili kod njihovih korespondenata, a možda je i sam profesor bio razočaran rezultatima. Pokušajmo zajednički pronaći ispravan postupak, kojeg ćemo se onda pridržavati.

Prije svega postavlja se pitanje: kada treba započeti? Mislim da školskim dopisivanjem možemo započeti u drugoj godini učenja francuskog jezika (francuski kao drugi strani jezik) premda se katkad može započeti već i u prvoj godini učenja jezika.

Prva poteškoća s kojom ćemo se suočiti bit će da pronađemo razred jedne francuske škole čiji će profesori prihvatiti taj dodatni posao i obvezu. Razumije se da se možemo obratiti za pomoć i posebnim ustanovama koje nam mogu pribaviti adrese, a možemo i sami potražiti neku školu. Eto kako možemo postupiti. Prije prave organizacije školskog dopisivanja upoznajmo ukratko na završetku svakog nastavnog sata učenike s Francuskom, njezinim regijama i gradovima. Poslužimo se pri tom dijapozitivima ili, još jednostavnije, prikladnim objašnjenjima ili kratkometražnim filmom, a možemo se koristiti i razgovorom o nekom francuskom filmu koji se prikazuje u kinu ili na televiziji.

Profesor može pribaviti turističke prospekte i plakate o Francuskoj i postaviti učenicima zadatak da time ukrase zidove u razredu. Kad smo kod učenika stvorili predispoziciju i tako ih pripremili u razdoblju od dva mjeseca, možemo započeti pravim školskim dopisivanjem.

Učenici već poznaju različite francuske regije. Na ploču stavljamo geografsku kartu Francuske. Učenici glasanjem izabiru jednu regiju, a mi predlažemo jedan grad srednje važnosti u toj regiji. Sada započinje naš pravi posao. Treba sastaviti pismo za upravitelja gimnazije u tom gradu i zamoliti ga da odobri dopisivanje između naše i njihove škole. Potrebno je, dakako, da učenici već vladaju izrazima francuskog administrativnog dopisivanja. Čini se da je za takvu aktivnost najpogodniji rad u skupinama od tri do četiri učenika. Učenici se grupiraju prema svojim sklonostima. Svaka skupina ima zadatak da sastavi pismo za upravitelja škole i da objasni tko su i zašto mu se obraćaju, što očekuju od upravitelja, a što od svojih francuskih drugova — itd. To se pismo može čak i ocijeniti, a pri ocjenjivanju svaki član iste skupine dobiva jednaku ocjenu.

To je tek prvi korak u školskom dopisivanju jer učenici moraju poslati i prvo osobno pismo svojim nepoznatim drugovima. Sastavljanje tog prvog pisma od velike je važnosti jer je često upravo to pismo presudno za uspjeh ili neuspjeh našeg pokušaja.

Smatram da svaki učenik može upotrijebiti list papira veoma velikog formata (21 × 30), a na njemu će u gornjem lijevom uglu staviti svoju sliku. To će prvo pismo biti kratko. Svaki će se učenik sam predstaviti i označiti svoje ime, dob, naobrazbu, razlog zbog kojeg se želi dopisivati i, što je naj-

važnije, svoje interese: sport, čitanje, putovanje itd. Posljednja rubrika mora biti odmah uočljiva tako da francuski korespondenti mogu brzo pronaći jugoslavenskog druga koji im odgovara, a da ne moraju pročitati čitavo pismo. Prva će se pisma slati sva u isto vrijeme u velikoj omotnici.

Usporedo s time započet će dopisivanje jugoslavenskog i francuskog profesora. Naši glavni problem bit će odsad da održimo motivaciju naših učenika. Tome će mnogo pridonijeti ustrajnost i autoritet profesora. Prije svega treba poticati, pa čak i obvezati učenike da redovito pišu svojim francuskim drugovima. Mislim da je moguće da učenici jednom tjedno šalju pismo. Ne treba tražiti svaki put dugo pismo. Bit će dovoljna dva pisma i dvije razglednice mjesečno. Tako profesor neće morati ispravljati svaki put četrdeset pisama. Razumljivo je da on, osobito u početku, mora pregledati sva pisma. Izmjenjivanje individualnih pisama nije najkorisniji oblik školskog dopisivanja. Mnogo je značajniji dugotrajni grupni rad, koji se odvija tokom čitave godine. Priprema za taj grupni rad može započeti i prije organizacije pravog školskog dopisivanja, i to od samog početka školske godine. Učenici moraju prikupljati podatke o svom gradu i regiji. Materijal se prikuplja ekipno, a profesor taj rad brižljivo organizira i raspodjeljuje. Pravilna raspodjela obveza jedan je od važnih činilaca uspjeha. Eto kako možemo postupiti. Potrebno je da učenici najprije upoznaju čitav postupak u organiziranju školskog dopisivanja. Rad se mora unaprijed programirati i podijeliti na određen broj tema, kao npr. život u školi, u kući, grad, kulturni spomenici, ekonomski život, kino, televizija, radio te eventualno znanstvena ili medicinska istraživanja ako su neki učenici sposobni da o tome govore. Razumljivo je da se pri tom moramo koristiti sposobnošću učenika. Možda imamo u razredu slikara, muzičara ili mladog pjesnika. Učenici koji se zanimaju za fotografiju ili za magnetofonske snimke mogu sami sastaviti prave fotografske ili zvučne reportaže. Time, dakako, nije sve iscrpljeno. Mogu se slati magnetofonske snimke, prijevodi pjesama, novele, prikazi prizora iz svakidašnjeg života, turistički prospekti i plakati, ploče itd. Materijal mora biti bogato ilustriran i raspoređen u dosjee. Svaki dosje mora biti pregledan i uredan. Veoma je važno da podjela posla po skupinama bude precizno provedena tako da svaka skupina točno zna svoj zadatak i postupak kojim se mora rukovoditi, kao i rok do kojega treba da preda svoj rad.

Razumije se da to programiranje zahtijeva od profesora brižljivu pripremu, ali ta je priprema isto tako zanimljiva i uzbudljiva za profesora, kao i za njegove učenike. Nemojmo zaboraviti da su mladi ljudi koji su nam povjereni nepresušan izvor značajnih i originalnih ideja i nemojmo se ustručavati da se na njih oslonimo.

Jasno je da će svaki profesor prilagoditi i obogatiti taj plan. Smatram da će oni koji budu organizirali školsko dopisivanje naći odgovarajuću nagradu za uloženi trud. Njihovi će učenici raditi s užitkom i osjetit će da uče francuski jezik zbog nekog cilja te da njihovo znanje nije samo teoretsko već da im dopušta da prošire svoj vidokrug na svijet koji ih okružuje. Možda će im se jednog dana pružiti i prilika da pozovu svoje francuske prijatelje k sebi ili da i sami budu pozvani u Francusku, a to je najbolja motivacija za učenike.

(S francuskog prevela: *Nives Sironić-Bonefačić*)